

PETITA HISTÒRIA DE JOSEP MARIA SUBIRACHS

Apareixen als Encants catàlegs dedicats per altres artistes a l'escultor català

TEXT

Toni Vall

Josep Maria Subirachs, com molts artistes del seu temps, va signar molt. Molta obra i molts catàlegs d'exposicions. És relativament fàcil ensopagar amb dedicatòries autògrafes seves. En llibreries especialitzades, botigues de col·leccionisme i als mercats i encants de vell. Ah, i també en portals de col·leccionisme d'internet. El que no és tan habitual –de fet, no és gens habitual– és trobar dedicatòries adreçades a ell per part d'altres artistes. És una branca del col·leccionisme molt interessant: les dedicatòries d'artistes adreçades a altres artistes: escriptors, pintors, escultors, etc. Fa poques setmanes, als Encants de Barcelona, una troballa molt curiosa: un lot de catàlegs d'art de diversos artistes, tots ells dedicats a Josep Maria Subirachs. La majoria dels catàlegs són dels anys vuitanta, d'exposicions d'artistes com Anna Lentsch, Cristina Batllori, Amat Pellejà, Joan Padern, Emília Xargay, Ferran Soriano i Aligi Sassu, aquest últim en un luxós volum escrit per Baltasar Porcel i amb un bonic dibuix original inclòs. A la mateixa parada dels Encants hi havia alguns llibres de Subirachs dedicats per l'escultor, però el que em va cridar l'atenció van ser aquests altres. Com havien anat a parar allà? Són volums suposadament propietat de Subirachs, que va morir l'any 2014, tot i que és prou coneguda dins del món de l'art la cura amb què els successors de l'escultor han vetllat sempre pel seu llegat i el gruix de les seves propietats. Els vaig comprar decidit a treure'n l'entrellat.

El llegat de Subirachs

L'idoni és contactar amb Espai Subirachs, l'entitat privada que els hereus de l'escultor van obrir fa sis anys al Poblenou –el barri natal de l'artista–, on s'exposa de forma permanent part de la seva obra. Qui desitgi conèixer Subirachs pot muntar-se també una ruta pels carrers de Barcelona, ja que és un dels artistes amb més obra a la intempèrie de la ciutat. Triga molt poc a respondre Judit Subirachs, filla de l'artista i principal responsable de l'Espai.

Francesc Melcion

TROBALLE EXCEPCIONALS L'escultor al seu taller de la Sagrada Família en una fotografia del 1993. A sota, les dedicatòries d'Emília Xargay i d'Aligi Sassu. Fotos: Arxiu Toni Vall

Està preocupada i intrigada amb la meua troballa, però de seguida m'explica que no té dubtes sobre la seva procedència. Per a l'explicació completa, cal fer una mica de memòria i remuntar-se al 1987, quan el seu pare rep l'encàrrec per a la realització escultòrica de la façana de la Passió de la Sagrada Família. L'escultor va decidir deixar la seva casa taller de la carretera de l'Arrabassada –on encara avui es conserva el seu arxiu– i anar-se'n a viure al temple de Gaudí. Igual que va fer l'arquitecte de Reus en el seu moment, Subirachs s'hi va habilitar una petita estança (un llit, un armari, un lavabo i una petita cuina) i un taller de treball. En aquest segon espai hi havia també una biblioteca on anava guardant tots els llibres i els catàlegs que adquiria o que li feien arribar. A la Sagrada Família hi va viure entre el 1987 i el 2000, quan va llogar un piset al davant mateix.

El 2004 es va posar malalt i va tornar a viure a la seva casa taller. M'ho explica amb tot detall la filla de l'artista, i també destaca que Subirachs tenia un ajudant, Ramon Millet –en algunes fonts consta juntament amb Joan Guasch com a escultors responsables de la talla, el modelatge i el daurat de les lletres de la porta de la façana, entre altres detalls de la Sagrada Família–, que era de la seva completa confiança. Millet va morir l'any passat, el 2022, i des de llavors la Judit Subirachs ha detectat un increment substancial de l'oferta dins del mercat de l'art i el col·leccionisme d'obres i objectes amb la marca Subirachs. Amb els anys, argumenta ella, Millet va reunir una bona col·lecció de llibres i objectes que el seu pare li deixava, li regalava o li cedia i, a criteri seu, aquesta és la procedència molt més que probable dels catàlegs apareguts als Encants. “També ha aparegut més obra signada pel meu pare, motlles de guix, eines i altres objectes”, destaca. I afegeix que li sap especialment greu que aquell espai de la Sagrada Família on Subirachs va treballar tants anys no s'arribés a museïtzar tal com s'havia ideat: “El nou patronat va decidir que no es fes i em va costar molt que em tornessin tot el material que era allà custodiat des que el meu pare va morir”. ●